

Cykeln som frihet

Flyktingkrisen har skapat massförflyttningar i världen och en del har sökt asyl i Sverige. Under väntan på om de får stanna finns satsningar för att de inte ska stagnera. Cykelfrämjandets kurser för att lära sig cykla och meka ska ge mer rörelsefrihet till nyanlända.

TEXT OCH FOTO: HANNA MI JAKOBSON

CYKELKURS Islam Alarfi cyklar glatt framför sin svägerska Rabab Abouazem. Bägge är från Syrien och har aldrig cyklat tidigare.

Det är en solig fredag i maj på södra Gotland. Runt ett bord på en skolgård i Burgsvik sitter ett gäng cykelfrämjare. Några är instruktörer från fastlandet, några kommer från Gotlands-kretsen och några är volontärer från bygden. Ännu har skolgården inte fyllts med asylsökande kvinnor och barn som försöker cykla. Det händer först i morgon. Tills dess ska alla de som sitter runt bordet lära sig hur det ska gå till. Anna Asplind har anordnat den kombinerade instruktörskursen, cykelkursen och

mekarkursen, inom Cykelfrämjandets projekt Frihet på cykel, som drivs med stöd från Svenskt Friluftsliv. Liknande kurser anordnas av kretsarna, men projektets nya inriktning är asylsökande och ensamkommande flyktingbarn.

– På det här sättet kan vi starta och sprida cykelkunskaperna. I Stockholms-kretsen brukar vi ha sex kurstillfällen på två timmar vardera. Nu har vi en intensivhelg och det är första gången vi prövar det här, berättar Anna Asplind för personerna runt bordet.

Hon, och de andra instruktörerna

Birgitta Myhrman Edberg, Anna Melin, Cecilia von Bahr och Curt Thörnqvist, har bjudits in av volontärnätverket för asylboendet. Volontärerna har märkt av ett stort behov med efterfrågan av såväl cyklar som cykelkunskaper hos de boende. Allt fler vill ta sig ut i omgivningarna när sommaren kommer och många behöver pendla till praktikplatser för turistsäsongen.

– Speciellt när man bor på en vacker plats som här, nära havet och vill komma ut utan att vara beroende av volontärer som skjutsar en, säger Anna Asplind.

En annan anledning till att det behövs

en intensivkurs, är att tillvaron för de asylsökande är så pass osäker. Migrationsverkets hastiga beslut om förflyttningar gör att kurser som pågår längre perioder inte alltid kan fullföljas.

– Då börjar vi med lite uppvärmning, det finns de som inte rör på sig och då kan fysisk aktivitet vara svårt. Det är bra att sätta igång tillsammans och vara aktiva, så att det blir lite glädjefyllt. Höger och vänster, uppmanar Anna Asplind i takt med höga knärörelser.

Alla står i en cirkel på skolgården och värmer upp inför de praktiska övningarna.

– Vad vi börjar med är att skruva av pedalerna. För barn finns springcyklar och det är det vi kommer att återskapa, fast för vuxna, säger Anna Asplind.

”Nu har vi en intensiv helg och det är första gången vi prövar det här.”

ANNA ASPLIND, CYKELFRÄMJANDET

Hon följer Cykelfrämjandets cykelkurs-manual, med metoder för att lära vuxna cykla. Första steget är att hitta balansen

på springcyklarna. Anna Asplind går igenom olika balans- och bromsövningar, som ska visas och testas för deltagarna under morgondagen.

– När de kan det kan vi sätta på pedalerna. Och när de kan visa att de kan bromsa, då får de cykla iväg, säger Anna Asplind.

Därefter ska nybörjarcyklarna lära sig att manövrera cykeln genom att stanna, svänga och släppa styret med ena handen. Sen är det dags att förflytta sig för en backövning. Upplägget inför helgen är att vara på skolgården första dagen och på en grusväg andra dagen. ▶

REPORTAGE

Björklunda asylboende ligger tre kilometer från skolgården i Burgsvik. I närheten finns en lång backe med svag lutning, som går ner till en långa med sommarstugor längs kusten och en folk-tom grusväg. Anna Asplind går igenom backövningar och trafikövningar. I instruktörskursen ingår även teori i cykelregler och trafiksäkerhet. Alla deltagare får också en cykelkursmanual att utgå från.

Till kvällen tar sig de erfarna och de alldeles nyutbildade instruktörerna, till Björklunda. Personalen och de asylsökande har bjudit in bygden på ett kaffeverk från Syrien och Afghanistan. Under fikakvällen skrivs det deltagarlistor på vilka som vill vara med på cykelkursen följande dag. 20 kvinnor sätter upp sig på listan.

”Det är en väldigt fin känsla att lära sig att cykla och att det inte var så svårt.

ISLAM ALARFI, ASYLSÖKANDE

När lördagskursen börjar på skolgården testas cykelkunskaperna på alla kvinnor som är med. Islam Alarfi och hennes svägerska Rabab Abouuazem är två av dem som aldrig har cyklat och behöver hitta balansen. Islam Alarfi är uppväxt i storstaden Dier Ezzor i Syriens inland, där det är ovanligt att kvinnor cyklar. De kvinnor som lär sig får göra det bakom murar och på innergårdar, utan insyn och utan trafik. På skolgården är det också avskärmat från trafiken, men här har hon inga svårigheter med att det är insyn. Till slut hittar hon balansen och kan börja trampa själv.

– Det är en väldigt fin känsla att lära sig att cykla och att det inte var så svårt. Jag har velat lära mig det jättemycket, säger hon.

Svägerskan Rabab Abouuazem minns att hon försökte lära sig cykla som liten, men att hon var rädd och att det inte gick. Hennes mamma, Sahar Alramadan,

är också med på kursen. Hon har inte cyklat sen hon var liten flicka. Senaste gången var hon tio år men rörelsen finns någonstans i kroppsmindet, 40 år senare.

– Jag känner mig ung igen, säger hon skrattande när hon tar sig fram på en av de minsta cyklarna.

Mamman och dottern har också bott centralt i en Syrisk storstad utan trädgård eller innergård. Så det var inte lämpligt för Sahar Alramadan att skaffa sig egen cykelvana eller uppmuntra sin dotter att cykla. När hon ser sin nu vuxna dotter kämpa på skolgården, först utan och sen med pedaler, ser hon ut som en stolt förälder.

– Jag är väldigt lycklig, jag ville det här, säger Sahar Alramadan leende.

Hennes dotter trillar och borstar bort gruset från jeansknäna och de lånade cykelhandskarna. Den långa luggen klibar sig fast på den svettiga pannan, men hon reser sig upp, föser bort hårslingorna och försöker igen.

Rabab Abouuazem säger samma sak som sin mamma.

– Jag vill verkligen det här.

På skolgården finns kvinnor med cykelkunskap i flera olika nivåer. Förutom de totala nybörjarna finns även de som kan trampa runt och ta sig fram, men som behöver öva på att starta, bromsa, svänga och se sig om. Eftersom ingen barnpassning eller barnaktivitet är organiserad är de ibland i vägen. De vuxna får dock en övning i att vara alerta i trafiken, när barnen distraherar dem.

– Vi har nog lärt oss att vi behöver ordna någon cykelaktivitet för barnen också när vi åker ut till asylboenden, konstaterar Anna Asplind. Kursen är egentligen inte till för barn, utan tanken är att föräldrar som lär sig att cykla, även lär barnen. För att kunna aktivera och uppmuntra barnen i kursverksamheten ska Cykelfrämjandet ta fram en skrift med olika barncykel-lekar. Handboken planeras att vara i tryck under hösten.

Under tiden som flera kvinnor och barn gör cykelövningar, ägnar sig flera av männen, och en kvinna, åt att laga

cyklar i asylboendets trädgård.

Thomas Rörby från Solna Cykelkök kom med sin pick-up och sitt mobila cykelkök redan på fredagskvällen, då han tillsammans med lokala och nyanlända krafter fixade iordning de cyklar som skulle användas till cykelkursen.

– Det är många av dem som är duktiga med händerna. Det finns mycket rå mekarkunskap och om det sätts in i rätt kontext finns förutsättningar för att jobba med det här. Gotland är en cykeltät ö och det skulle kunna gå att få till det för den som har lite *skills*, säger mekanikern Thomas Rörby.

Inför kurshelgen hade volontärnätverket samlat in begagnade cyklar. De minsta, som hade hjulstorlekar från 20 till 24 tum och sadlar som kunde sänkas rejält, lagades först. Därefter var cykelköket öppet för de asylsökandes egna cyklar som de hade fått sen tidigare, blev tilldelade under tiden eller som tillhörde den allmänna cykelpoolen på boendet.

– Det var lite rivigt, stökigt och kaotiskt vid cykelutdelningen, men vi satte fart på fler än 30 cyklar och fick lite kramar, så som helhet var det jättekul att vara med, sammanfattar Thomas Rörby.

För honom var den stora belöningen att se hur flera av de som hade varit med och mekat, och därmed fått de uppfixade cyklarna, vara ute och trampa runt i samhället.

”Det är många av dem som är duktiga med händerna. Det finns mycket rå mekarkunskap

THOMAS RÖRBY, CYKELMEKNIKER

– Det här består av två saker. Dels det ganska fina ordet *Empowerment*, att visa att de kan göra själva. Dels effekten av att man har en cykel, för att ta sig runt i sitt närområde på egen hand. Med cykelns hjälp skapas en egen relation till det här området som en bil eller buss inte kan göra. Det är även så vi på cykelköket ser på cykling för alla, inte bara nyanlända säger Thomas Rörby. ▶

MÖTEN Anna Asplind med Rabab Abouuazem och Thomas Rörby med Adi Tarki.

De tre intensiva dagarna når sitt slut. Några av svårigheterna under helgen har varit kommunikationen utan tillgång till tolk. Det praktiska var därmed enklare att lära ut än det teoretiska och för Anna Asplind har det varit en utmaning att organisera på plats.

– Men vi har varit ett väldigt bra gäng med erfarna kursledare, lokala volontärer och cykelfrämjare från kretsen. Sen har det också varit viktigt att vara flexibla och anpassa sig efter situationen, säger Anna Asplind.

Några av de asylsökande från Afghanistan kommer över för att bjuda på dadlar,

frukt och te i Björklundas trädgård. Anna Asplind känner sig nöjd.

– Jag tycker att det har varit en väldigt lyckad helg, just med kombinationen med att lära sig cykla och meka, säger hon.

Cykelfrämjandet har gjort liknande insatser för nyanlända i Stockholmsområdet. Stora Sköndal varvar också cykelkök med cykelkurser sen några månader tillbaka. I Sundbyberg genomförs cykelkurser för ensamkommande och i Järfälla har det anordnats cykelturer för nyanlända i deras svenska kvarter. Det är även ett projekt på gång med Statens Kulturråd i ett miljonprogram-

område i Katrineholm.

– Vi försöker gå via kommuner och asylboenden och få fler samarbeten. Frihet på cykel har som syfte att sprida cykelkurskonceptet med hjälp av ideella krafter och lokal förankring säger Anna Asplind.

Även andra aktörer satsar på cykling för nyanlända. I våras skänkte till exempel cykeltillverkan Cycleurope och samverkansgruppen *Calling for Peace* nya cyklar till asylboendena i Varberg. Under sommaren har även IAL, Internationella arbetslag, arrangerat ett cykelmekarlager vid Färnebo Folkhögskola för ensamkommande i Gävle.

INSTRUKTÖRER Anna Asplind från projektet Frihet på cykel, och Curt Thörnqvist som även har varit aktiv vid asylboendet i Stora Sköndal.

”*Frihet på cykel har som syfte att sprida cykelkurskonceptet med hjälp av ideella krafter och lokal förankring.*”

ANNA ASPLIND, CYKELFRÄMJANDET

Förutom att cykeln kan ge personlig rörelsefrihet, självständighet, hälsa och välbefinnande, finns det även en samhällsdimension när nyanlända cyklar.

– För mig handlar det om två saker. Dels integration i det svenska samhället, dels en möjlighet att upptäcka platserna som de har hamnat på, säger Anna Asplind.

De tre nybörjarcyklister från Syrien är glada över sitt deltagande.

– Det var väldigt bra, men svårt. Jag kände en självsäkerhet när jag insåg att jag kunde cykla, säger Islam Alarfi.

Efter kursen har hon bara cyklat de tre

kilometerna bort till mataffären och till stranden i närheten av asylboendet. Hon säger att hon gärna skulle cykla mer, men att hon har en bebis att ta hand om och varken har någon barnsits eller cykelvana nog för att ta med henne i dagsläget. Rabab Abouuazem cyklar däremot oftare och syns ibland på vägarna med sin mamma Sahar Alramadan som kommer efter.

– Vi ville verkligen det här jättemycket, säger både mamman och dottern.

Det är en vanlig syn i trakten nu, att flera nyanlända är ute på vägarna i det gotländska samhället.

